

Ruokavirasto
kirjaamo@ruokavirasto.fi

Lausuntopyyntö
Viite 621/04.02.00.01/2023

LAUSUNTO RUOKAVIRASTON OHJELUONNOKSESTA RAVITSEMUS- JA TERVEYSVÄI- TEOPAS ELINTARVIKEALAN YRITYKSILLE JA VALVOJILLE

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta lausua ohjeluonnoksesta. Arvostamme sitä, että Ruokavirasto laatii oppaita ja antaa sidosryhmille tilaisuuden tuoda näkemyksiään viranomaiselle.

Elintarviketeollisuusyrityksille on tärkeää, että elintarvikkeista esitettäviä ravitsemus- ja terveysväitteitä säätelevää lainsäädäntöä ja ohjeistusta on koottu oppaaseen ja Ruokaviraston nettisivuille. Yritysten tuotekehityksessä ja markkinoinnissa Ruokaviraston tulkinnot ja näkemykset lainsäädännöstä ovat tarkoin seurattuja.

Ohjeluonnos on pääpiirteittäin selkeä, mutta siinä on myös kohtia, jotka vaativat edelleen täsmenämistä tai joista elintarviketeollisuudella on hieman Ruokaviraston tulkinnoista poikkeavia näkemyksiä. Sinisellä kursivilla olevat tekstit ovat Ruokaviraston opasluonnoksesta.

Yksityiskohtaiset kommentit

2.2. Pikaopas ravitsemus- ja terveysväitteiden käyttöön

s. 7

Selvitä, täyttääkö elintarvike ko. väitteen käytön ehdot:

-
- *Kuuluuko elintarvike tuoteryhmään, jolle ko. väite on hyväksytty?*

Väitteet on hyväksytty ravintoaineille, ei elintarvikkeille tai tuoteryhmille. Mitä tällä siis tarkoitetaan?

2.5.3. Yleisluonteiset nimitykset

s. 13

Kaikki muut viittaukset mahdollisiin terveysvaikutuksiin, kuuluvat väiteasetuksen soveltamisalaan.

Tämä siis sallii kurkkupastillit ja tonicin, mutta lista ei liene suljettu? Miten menetellään, kun joku muu vastaava nimitys huomataan ja sitä haluttaisiin käyttää?

3.1. Ravitsemusväitteiden käyttöehdot ja vastaavat sananmuodot

s. 17

Esimerkkien olisi hyvä olla yksiselitteisempiä. Kyseisten esimerkkiväitteiden sallittavuus ei välttämättä perustu niiden määrään /100 g: proteiinin riittävä määrä tulee suhteuttaa

lopputuotteen energiapitoisuuteen, kuituväite voi perustua riittävään kuidun määrään /100 kcal ja vitamiinien/kivennäisaineiden merkitsevä määrä annospakkauksessa voi täytyä matalammallakin määrällä kuin 15/7,5 % päivän saantisuosituksesta, jos kyseessä on annospakkaus (esim. 2,5 dl).

- o proteiinin lähde, proteiinia 10 g/100 g
- o C-vitamiinin lähde, C-vitamiinia 13 mg/100 g
- *kiellettyjä ilmaisutapoja, koska ko. ravitsemusväitteen käyttöehdot eivät täyty*
  - o vähärasvainen, rasvaa 4 g/100 g
  - o vähäsokerinen, sokeria 6 g/100 g
  - o kuidunlähde, kuitua 2 g/100 g
  - o runsaskuituinen, kuitua 5 g/100 g
  - o C-vitamiinin lähde, C-vitamiinia 5 mg/100 g

Jos tuotteessa esitetään kuituväite, joka perustuu kuidun määrään /100 kcal, tuleeko pakkauksessa ravitsemusväitteen kanssa vapaaehtoisesti esitettävä kuidun määrä esittää myös /kcal? Esim. kuidun lähde, kuitua 1,5 g/100 kcal? Vai voiko määrän aina esittää /100 g, jolloin se on yhteneväinen ravintoarvomerkinässä esitetyn lukuarvon kanssa?

Ravintoaineen tai muun aineen määrän voi ilmoittaa ilman sanallista ravitsemusväitettä...

Mitä konkreettisesti tarkoitetaan edellisen lauseen ravintoaine-sanalla?

Kaikki ravintoaineet ilmoitetaan ravintoarvotaulukossa, joten niitä ei saa elintarviketietoasetuksen mukaan toistaa. Millaisessa tilanteessa ravintoaineen määrän ilmoittaminen olisi mahdollista ilman ravitsemusväitettä? Voisiko tällaisesta tilanteesta saada op-paaseen esimerkin.

"Proteiinin lähde" -väitettä voi käyttää lihassa ja maidossa, kunhan kuluttajalle tulee selväksi, että väite koskee yleisesti lihaa ja maitoa, eikä vain kyseistä tuotemerkkiä.

Tämä on erikoinen vaatimus, sillä elintarvikepakkausissa annetaan tiedot kyseisestä elintarvikkeesta, ei elintarvikeryhmästä yleensä. Eli jos lihapakkauksessa on väite "run-sasproteiininen", koskee se kyseistä lihaa, jonka kuluttaja on ostamassa, ei lihaa yleensä. Kuluttaja lienee myös tässä käsityksessä. Ohjeesta voi saada käsityksen, että Ruokavirasto, että väitteen tulisi kuulua "Kaikki liha on proteiinin lähde"? Tällaista väitettä ei ole hyväksytty EU:ssa.

Tuleeko väitteen yhteydessä aina mainita "kuten muut vastaavat tuotteet"? Jätetäänkö kuluttajan pohdittavaksi, mitkä ovat muista vastaavia tuotteita?

Kuvaako sana "luontaisesti" riittävästi myös sitä, että väite koskee yleisesti kaikkia samanlaisia elintarvikkeita? Esim. maito sisältää luontaisesti kalsiumia.

3.4.3. Ei lisättyjä sokereita s. 23-24

Väiteasetus ei määrittele tarkemmin, mitä tarkoitetaan elintarvikkeilla, joita käytetään niiden makeuttavan vaikutuksen vuoksi. Ruokaviraston tulkinnan mukaan tällä tarkoitetaan makeita sokereita sisältäviä elintarvikkeita, kuten esimerkiksi hunaja, melassi, siirapit, hillot, (täys)mehut, (täys)mehutiivisteet. Jos näitä käytetään niiden makeuttavan vaikutuksen vuoksi, elintarvikkeesta ei voi esittää "ei lisättyjä sokereita" -väitettä.

Kappaleeseen tulisi lisätä sana "makeat" täymehujen ja täysmehutiivisteiden kohdalle. Kaikki täysmehut tai täysmehutiivisteet eivät ole makeita, joten tällaisenaan on riski, että valvonta tulkitsee kohdan tyhjentävänä listana eivätkä esimerkkeinä.

Jos ainesosaa on käytetty muun kuin sen makeuttavan vaikutuksen vuoksi, (esimerkiksi teknologinen tarve) JA kun kyseisestä ainesosasta tulevan sokerin määrä on vähäinen (esimerkiksi jää alle "sokeriton"-väitteen rajan 0,5 g/100 g/ml), elintarvikkeesta on mahdollista esittää "ei lisättyjä sokereita" -väite. Väitteen käyttö ei kuitenkaan saa olla harhaanjohtavaa.

Kohdasta puuttuu maininta, että tilanteissa, jolloin ainesosa on tuotteen luonteelle ominainen valmistusaine, eikä tuotteessa ole lisättyä sokeria, tulee voida käyttää väitettä "ei lisättyä sokeria" (esim. mustikkamehu, tyrnimehu – ei lisättyä sokeria), vaikka kokonaissokerit olisivat yli 0,5 g/100 g/ml. Vrt. "Ei lisättyä sokeria"-ETL-Ruokavirasto-päätöksentekopuussa oikean laidan vihreä reitti.

Mahdollinen muiden sokereita sisältävien ainesosien (esimerkiksi marjat ja hedelmät, kuivatut marjat ja hedelmät, marja- ja hedelmäsoseet) käyttö ei saa johtaa kuluttajaa harhaan ja "ei lisättyjä sokereita" -väitteen käyttö tulee arvioida tapauskohtaisesti.

Tämä kohta on epäselvä ja siihen olisi hyvä lisätä esimerkit sallitusta ja kielletystä tapauksesta. Tapauskohtaisesti arvioitavat asiat jäävät helposti epäselviksi, jolloin niitä olisi syytä ohjeistuksissa välttää.

Lisäksi sitä tulisi täydentää sanalla hedelmätäysmehut seuraavasti: *Mahdollinen muiden sokereita sisältävien ainesosien (esimerkiksi marjat ja hedelmät, kuivatut marjat ja hedelmät, marja- ja hedelmäsoseet, hedelmätäysmehut)* ja jatkaa esimerkein, joissa olisi hyvä mainita osuus, joka oli mukana Ruokaviraston ja ETL:n yhteistyössä tekevässä päätöksentekopuussa, jossa mainitaan tuotteen luonteelle ominainen ainesosa, joka yleensä liitetään elintarvikkeen nimeen ja johon yleensä sovelletaan ainesosan määrän ilmoittamista koskevaa vaatimusta. Hedelmätäysmehut olisi hyvä saada myös tämän kappaleen esimerkkiluetteloon.

Jos elintarvikkeen valmistuksessa käytetään muita elintarvikkeita, joiden ainesosana on sokeria, lopputuotteestakaan ei voi esittää "ei lisättyjä sokereita" -väitettä.

Ainesosa ja elintarvike eivät mielestämme tässä tapauksessa poikkea toisistaan, sillä myös elintarvike voi olla toisen tuotteen ainesosa ja elintarviketta voidaan käyttää toisen elintarvikkeen valmistukseen muun kuin makeuttavan vaikutuksen vuoksi. Näin ollen tulkinta "ei lisättyjä sokereita" -väitteen käyttöehdoista tulisi olla kummassakin tapauksessa samanlainen.

Jos elintarvikkeen valmistuksessa käytetään toista elintarviketta, jonka ainesosana on sokeria ja ainesosana toimivasta elintarvikkeesta tulevan sokerin määrä lopputuotteessa jää alle sokeriton -väitteen rajan, tulisi myös tällöin olla mahdollista käyttää väitettä "ei lisättyjä sokereita". Sokeriton -väitteelläkin on pieni jousto (0,5 g/100 g), joten samanlainen jousto olisi hyvä sallia myös "ei lisättyjä sokereita" väitteelle. Tämä siksi, että tiettyjä raaka-aineita on haastavaa saada teollisuuden käyttöön täysin ilman koostetun ainesosan mukana tulevaa pientä määrää "teknistä sokeria", jolla ei kuitenkaan ole käytännön merkitystä tuotteen makeuteen.

Tilanteessa, kun luontaista sokeria sisältävää ainesosaa käytetään teknologisesta tarpeesta eikä makeuttavan vaikutuksen vuoksi toivomme väiteoppaaseen tulkintaa siitä, miten kuluttajalle saa viestiä tuotteesta, jossa ei ole lisättyä sokeria, mutta jossa ainesosasta tulevan luontaisen sokerin määrää ylittää ”sokeriton” -väitteen rajan 0,5 g / 100 g, jolloin ei olisi tulevaisuudessa mahdollista käyttää ”Ei lisättyä sokeria” -väitettä? Esimerkkinä granolat, joissa teknologisesta tarpeesta käytetään usein täysmehutiivisteitä tai hunajaa, sillä ne saavat aikaan hiutaleiden paakkuuntumisen ja kokkaroitumisen muodostaen paahdamisen aikana granolalle luontaisen rakenteen ja saaden aikaan rapean, rouskuvan suutuntuman.

Lisättyä sokeria vähennetty

s.24

Väite ”lisättyä sokeria vähennetty” ja mikä tahansa muu väite, jolla on kuluttajalle oletettavasti sama merkitys, voidaan esittää vain, mikäli sokereiden JA lisätyn sokerin määrää on vähennetty vähintään 30 prosenttia vastaavaan muuhun tuotteeseen verrattuna JA mikäli tuote, josta väite on esitetty, sisältää saman verran tai vähemmän energiaa kuin vastaava muu tuote.

Ohjeistusta tarvittaisiin määrittämään ”vastaava muu tuote”. Komission soveltamisohjeen mukaan samassa vertailuryhmässä voivat olla voi ja margariini, sillä niiden käyttötarkoitus on sama. Ainesosiltaan ne kuitenkin poikkeavat toisistaan samaan tapaan kuin jogurtti ja kasvipohjainen lusikoitava välipala, joita ymmärtääksemme ei kuitenkaan saa vertailla keskenään. Mikäli näin on, tulkinta olisi hyvä saada oppaaseen näkyviin.

Ilman täsmällisempää ohjeistusta herää kysymyksiä: kuuluvatko maitopohjainen ja kasvipohjainen jäätelö samaan vertailuryhmään, onko kasvipohjaisten lusikoitavien välipalojen välillä eroja vai katsotaanko kaikista kasvipohjaisista raaka-aineista valmistetut tuotteet yhdeksi vertailuryhmäksi? Vai tulisiko soijapohjaisia välipaloja vertailla keskenään ja kaurapohjaisia keskenään? Entä liha ja kasvipohjaiset lihan tapaan käytettävät proteiinivalmisteet – voidaanko näitä vertailla keskenään?

Kuluttajalle on merkitystä sillä, että sokereita on vähennetty. Joillekin toimijoille tämän väitteen käytölle asettaa rajoitteita se, että tätä Ruokaviraston luomaa väitettä ei saisi käyttää muissa jäsenmaissa. Tätä väitettä ei voi olla myöskään monimarkkinapakkauksissa.

Suolaa vähennetty

s. 26

Kappaleessa puhutaan kevytsuolaisesta. Eikö se ole paremminkin vähäsuolaisen synonyymi kuin vähennetty suolaa synonyymi. Näin sitä ei tarvitsisi ohjeistaa kohdassa voimakassuolainen.

3.6.1. Kuidun lähde

s. 27

Ruokaviraston vastaavaksi katsomia sanamuotoja ovat esimerkiksi:

-
- *Lisätty kuitua*
-
-

Synonyymi Lisätty kuitua on kai suoraan ”lisätty + ravintoaineen nimi” väite, eikä synonyymi sanalle kuidun lähde.

3.8.3. Lisätty vitamiinia/kivennäisainetta s. 32

Sen sijaan täydentämisasetuksen (EY) N:o 1925/2006 mukaisesta elintarvikkeen täydentämisestä vitamiinilla tai kivennäisaineella on mahdollista kertoa, mikäli tuote täyttää ”vitamiinin/kivennäisaineen lähde” -väitteen käyttöehdot. Ruokaviraston vastaavaksi katsomia sanamuotoja ovat esimerkiksi:

- C-vitamiinin määrä vakioitu
- tuotteeseen on lisätty C-vitamiinia
- täydennetty C-vitamiinilla
- tiivisteestä valmistetun täysmehun C-vitamiinipitoisuus palautettu alkuperäiselle tasolle

Ruokaviraston sivuilta tällä hetkellä löytyvä [tulkinta](#) ei edellytä sanoja ”tuotteeseen on” – ovatko täydentävät sanat jatkossa pakollisia tämän väitteen käytön yhteydessä?

”Sisältää...” tai ”...lähde” -väitteiden kanssa samaa tarkoittaviksi voidaan katsoa elintarvikkeen täydentämiseen vitamiinilla ja kivennäisaineella (asetuksen (EU) N:o 1925/2006 mukaisesti) viit-taavat väitteet, kuten ”[vitamiinin ja/tai kivennäisaineen nimi] vakioitu”, ”lisätty [vitamiinin ja/tai kivennäisaineen nimi]” ja ”täydennetty [vitamiinin ja/tai kivennäisaineen nimi]”, mikäli tuotteet täyttävät väitteelle ”...lähde” asetetut edellytykset.

3.10 Kevyt s. 35

Edellyttäen, että kaupan nimi on edustava esimerkki oman ryhmänsä tuotteista, sitä voi käyttää vertailukohtana. Toisin sanoen: jos tietyn tuotteen koostumus edustaa markkinoitavien tuotteiden keskimääräistä koostumusta, tuotteen nimi itsessään voi olla vertaileva viittaus, jos sen perässä on väite ”kevyt”. Jos standardituote on nimeltään esimerkiksi X, niin ”X kevyt” antaa tietoa viittauksen kohteesta.

Voisiko yllä esitettyä tekstiä selventää, ettei ohjeistusta väärinymmärretä vertailevan väitteen erilaisena käyttömahdollisuutena vaan kyseessä on ilmeisesti tarkenne, että vertailua ei saa tehdä edes samalla tuotenimellä myytävään ”perustuotteeseen”, ellei sen ravintoarvot vastaa markkinoiden keskimääräistä koostumusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vertailulaskelma tarvitaan tässäkin tapauksessa. Kuinka tarkkaan koostumuksen pitää vastata markkinakeskiarvoa?

3.12. Vertailevat ravitsemusväitteet s. 36

Kohtaan tarvitaan ehdottomasti muitakin esimerkkejä kuin aivan liian itsestään selvä ”voi ja maito”.

Laajan otoksen vaatimuksen tavoitteena on estää tilanteet, jossa yhden ainoan tuotteen vertailu johtaa kuluttajaa harhaan, jos vertailutuote ei ole edustava esimerkki elintarvikeryhmästä. Mitä enemmän vastaavia tuotteita on markkinoilla, sitä useampi tulee ottaa vertailussa huomioon, jotta otos on riittävän laaja ja edustava. Mikäli markkinoiden valikoimat muuttuvat nopeasti, tulee vertailu päivittää määräajoin (esimerkiksi 2 vuoden välein).

Oiva-tarkastuksessa vaaditaan vertailulaskelman päivittämistä kahden vuoden välein. Ohjeistuksen voisi yhdenmukaistaa tähän oppaaseen, jossa lukee nyt ”esimerkiksi kahden vuoden välein”.

4.1 Terveysväitteiden käyttöehdot

s. 39

Jotkut terveysväitteet on hyväksytty käytettäväksi vain tietyissä tuoteryhmissä. Tällöin täytyy varmistaa, että terveysväitettä käytetään vain kyseiseen tuoteryhmään kuuluvissa elintarvikkeissa.

Onko terveysväitettä, mikä on hyväksytty käytettäväksi vain tietyissä tuoteryhmissä? Esimerkissä mainitussa terveysväitteessä sanotaan, että vaikutuksen suuruuteen voidaan viitata vain tietyissä tuoteryhmissä. Itse väitteen käyttöä ei kuitenkaan kielletä muissakaan tuoteryhmissä.

4.2 Terveysväitteiden vastaavat sanamuodot

s. 39

Ruokavirasto suosittelee käyttämään kullekin terveysväitteelle asetuksessa annettua sanamuotoa.

Tätä voisi täsmentää ja ohjeistaa tarkemmin, mistä ne löytyvät. Asetuksen (EY) 1924/2006 liitteenähän terveysväitteiden sanamuodot eivät suoraan ole.

4.5 Maitohappobakteerit ja muut mikrobit

s. 41

Elintarvikkeesta voi kertoa mitä maitohappobakteereita, bakteereita, hiivoja, tms. se sisältää ja kuinka paljon.

Ohjeistuksesta saa sen kuvan, että minkä tahansa tuotteessa olevan bakteerin, hiivan tms. olemassaoloa saa pakkauksessa korostaa ja ilmoittaa sen määrän. Tämä voidaan katsoa olevan ristiriidassa ravitsemusväitteen määritelmän kanssa: ”*Ravitsemusväitteellä tarkoitetaan elintarvikkeen hyödyllistä ravintosisältöä käsittelevää väitettä.*” Välttämättä kaikki tuotteen valmistamiseen käytetyt bakteerit tai hiivat eivät ole kuluttajan kannalta erityisen hyödyllisiä vaan niiden tarpeellisuus ja hyöty perustuvat tuoteominaisuuksien saavuttamiseen tuotteen valmistusvaiheessa.

Jos hapanmaitotuotteen tai muun fermentoidun elintarvikkeen nimessä tai muissa elintarviketiedoissa korostetaan hapattukseen käytettyjen tai tuotteen muuten sisältämien mikrobien nimiä, ravintoarvomerkinneen yhteydessä on kerrottava myös kyseisten mikrobien määrät tuotteessa.

Koskeeko yllä oleva ohjeistus ainoastaan hapanmaitotuotteita tai muita fermentoituja elintarvikkeita? Myös muun tyyppisissä tuotteissa voi olla lisättyjä mikrobeja. Ohjeistusta olisi hyvä täsmentää seuraavasti: ”...tai muissa elintarviketiedoissa (pl. ainesosaluettelo) korostetaan...” Tämä siksi, että ainesosaluettelossa tulee kertoa kaikki tuotteen sisältämät ainesosat.

4.16 FODMAP, soveltuu FODMAP-ruokavalioon

s. 48

ottaa kattava otos markkinoilla olevia tuotteita, vertailtavat tuotteet tulee selkeästi nimetä kuluttajille ja tuotteen FODMAP-hiilihydraattien määrä tulee ilmoittaa ravintoarvomerkinneen yhteydessä.

Tarvitaan konkreettisempaa ohjeistusta, miten tällaisen vertailun voi käytännössä tehdä, kun tieto ei yleisesti ottaen löydy tuotteen pakkausmerkinnöistä, sillä se ei ole pakollinen elintarviketieto?

5.3.1 Väitettä ei saa liittää suoraan elintarvikkeen kaupalliseen nimeen

s. 51

Tarkoittaako tämä myös täsmentämättömiä terveystäiteitä? Jos tuotteen kaupallinen nimi olisi esimerkiksi Power Drink, olisiko se ohjeistuksen vastainen jos täsmennetty terveystäite esitetään asteriksilla muualla pakkauksessa?

5.5 Terveystäiteiden pakolliset lisämerkinnät

s. 55

Ruokaviraston näkemyksen mukaan väiteiden esittäminen Suomessa yleisesti ymmärrettävällä ilmaisulla tai tavalla edellyttää, että väiteiden käytön edellyttämät pakolliset elintarviketiedot esitetään suomeksi ja ruotsiksi. Esimerkiksi englanniksi esitettyjen väiteasetuksen artiklan 10(3) tarkoittamien yleisluonteisten väiteiden, väiteasetuksen artiklan 1(3) tarkoittamien tavaramerkkien, tuotenimien ja kuvitteellisten nimien sekä väitteitä sisältävien kuvien, symbolien ja graafisten esitysten yhteydessä on esitettävä väiteasetuksen säännöksiä vastaava ravitsemus- tai terveystäite. Kyseessä on pakollinen elintarviketieto, joka tulee esittää elintarviketiedoissa suomeksi ja ruotsiksi. Lisäksi elintarviketiedoissa on esitettävä myös muut väiteiden käytön edellyttämät pakolliset lisämerkinnät suomeksi ja ruotsiksi.

Kappale on epäselvä. Jos ravitsemus- tai terveystäite esitetään Suomessa myytävässä tuotteessa englanniksi, tulee tällöin pakolliset lisätiedot esittää Suomessa suomeksi ja ruotsiksi? Ja muilla EU-markkina-alueilla sen maan kielellä? Voisiko kielivaatimusten ja lisätietojen ohjeistusta selventää näiltä osin.

Jos elintarvikkeen markkinoinnissa tai muussa kaupallisessa viestinnässä esitetään terveystäiteitä, väiteiden käytön edellyttämät lisämerkinnät ovat pakollisia pakkausmerkintöjä, vaikka itse pakkauksessa ei esitettäisi terveystäiteitä. Vastaavat tiedot tulee löytyä myös etämyyntiaineistoista.

Tämä kohta ei aukene lukijoille.

5.5.2 Kuinka paljon ja kuinka usein kyseistä elintarviketta on nautittava

s. 56

Väiteasetuksen artikla 10(2)b edellyttää, että elintarvikkeen pakkausmerkinnöissä tai niiden puuttuessa esillepanossa tai mainostamisessa kerrotaan, kuinka paljon ja kuinka usein kyseistä elintarviketta on nautittava väitetyn hyödyn saamiseksi.

Tässä kappaleessa voisi mainita, että kaikille ravintoaineille ei esimerkiksi ole määritelty selkeää annosta, jolla terveyshyöty saavutetaan. Tällöin annoksen ilmoittamista ei luonnollisesti voida edellyttää, esimerkiksi ainakaan muodossa "hyöty saadaan 25 grammasta tuotetta". Tämä voitaisiin selkokielisesti mainita ohjemateriaalissa, koska tällä hetkellä sitä ei mainita missään.

Terveystäiteiden yhteydessä tulee kertoa, kuinka paljon ja millä tavoin elintarviketta olisi nautittava päivän aikana. Kuluttajalle on esimerkiksi kerrottava, saadaanko väitetty hyöty nauttimalla elintarviketta kerran päivässä vai useita kertoja päivässä. Myöskään elintarvikkeen liialliseen kulutukseen ei pidä rohkaista tai suvaita sitä.

Suvaitsemisen voinee poistaa edellisestä kappaleesta, sillä ei liene valmistavan yrityksen vastuulla tai tehtävänä suvaita tai olla suvaitsematta kuluttajien käyttäytymistä. *Myöskään elintarvikkeen liialliseen kulutukseen ei pidä rohkaista* -lause on riittävä.

5.7 Lisämerkinnät etämyynissä

s. 59

Vaikka itse verkkokaupassa tai muussa etämyynissä ei esitettäisi terveystietoja, väitteiden käytön edellyttämät pakolliset lisämerkinnät on löydettävä etämyyntiaineistoista, jos markkinoinnissa tai muussa kaupallisessa viestinnässä esitetään tuotteesta terveystietoja.

Tämä tuntuu monimutkaiselta. Kuluttajalle tulee siis kertoa pakolliset lisätiedot etämyynissä myös esim. seuraavassa tilanteessa:

Elintarvikepakkauksessa on terveystieto tuotepakkauksen takapuolella, mikä ei etämyyntitilanteessa näy kuluttajalle? Etämyyntitilanteessa (esim. verkkokauppa) ei mainita terveystietoista mitään? Tuntuu tarpeettomalta tässä yhteydessä kertoa lisätietoja, kun terveystietoa ei voida katsoa vaikuttavan kuluttajan ostopäätökseen koska hän ei tiedä siitä ostohetkellä?

6.1 Vain terveellisiin elintarvikkeisiin saa lisätä väitteitä

7 s. 62

Kyseinen otsikko on harhaanjohtava, koska siinä viitataan komissiossa vahvistamattomiin ravintosisältöprofiileihin. Koska kyseisiä ravintosisältöprofiileja ei vielä ole laadittu, ei otsikon väite pidä paikkaansa.

6.4 Terveystietojen ammattihenkilöiden ja järjestöjen suositukset

s. 64

Otsikkoon tulee tarkentaa sana "yksittäisten", jotta se johda harhaan.

6.4.1 Terveystietojen ammattihenkilöt eivät voi markkinoida elintarvikkeita terveystietojen

s. 64

Terveystietojen ammattihenkilöt eivät voi markkinoida elintarvikkeiden terveystietoja, vaikka vaikuttavalle aineelle olisikin hyväksytty terveystieto.

Kohdasta puuttuu viittaus lainsäädäntöön vrt. kohta 6.4.2, jotta art. 12 c-kohdan tarkoitusta ei muuteta.

On tärkeää huomioida, että tulkinnat, kuten esim. (EY) 1924/2006 art. 12 c -kohdan tulkinta, eivät saa olla yleistävämpiä kuin asetusteksti sinänsä. Suomen viranomaisen ei tule ulottaa tulkintaansa tarkoittamaan kategorisesti kaikkea terveystietojen ammattilaisten tekemää viestintää, koska asetuksen ko. kohta ei sellaista tarkoita. Liian paikallisia ja muista EU-maista poikkeavia tulkintoja ja ohjeita on mahdotonta noudattaa käytännössä, jos yritys toimii kansainvälisesti. Kategorisesti ei ole kiellettyä terveystietojen ammattihenkilön tekemä viestintä silloin kun terveystietoja käytetään EU 1924/2006 mukaisesti.

Kohdan 6.4.1 esimerkkejä tulee kaikkiaan selventää, nyt esimerkit ovat liian yleistäviä, ja liian suurpiirteisesti kuvattuja. On erittäin tärkeää selventää mitä esim. yrityksen palveluksessa oleva terveystietojen ammattihenkilö saa tehdä, esim. näin: *Elintarvikkeisiin liittyvää kaupallista viestintää on sallittua tehdä käyttäen hyväksytyjä terveystietoja asetuksen EU 1924/2006 mukaisesti tilanteissa, joissa viestijä (markkinoija, mainostaja jne.) on terveystietojen ammattihenkilö (th-taustaa mitenkään korostaen), kunhan kyseessä ei ole asetuksen art. 12 mukainen "yksittäisten terveystietojen ammattihenkilöiden ja järjestöjen suositukset".*

mattihenkilön suositus” tai sellaiseksi kuluttajan mieltämä, eikä th. ammattihenkilö tilanteessa korosta terveydenhuollon ammattihenkilötaustansa (tai auktoriteettiamaansa).

Tuntuu ristiriitaiselta, että nimenomaan Valviran valvomien ammattihenkilöiden käyttö terveysväitteitä hyödyntävässä viestinnässä on kielletty. Tämähän nimenomaan sallii esimerkiksi "ravintoterapeuttien" muttei ravitsemusterapeuttien lausunnot. Tämä on erityisen ristiriitaista sen kanssa, että terveysväitteisiin perustuvien kuluttajakokemusten jakaminen on sallittu, kuten kohdan 6.7. viimeisessä kappaleessa todetaan. Johtaako tämä siihen, että tuotteen terveysvaikutuksista saa kertoa esim. yrityksen kaupallisen koulutuksen saanut henkilö ravitsemusterapeuttikollegan sijaan?

6.4.2 Terveysalan järjestöjen suositukset

s. 65

Mitä lääketieteen ja ravinto- ja ravitsemusalan ammattilaisia edustavat kansalliset järjestöt ja terveysalan yleishyödylliset järjestöt Suomessa ovat (art.11)? Olisi tärkeää listata esimerkkejä.

6.7 Yksittäisen kuluttajan käyttökokemukset eivät täytä väiteasetuksen vaatimusta tieteellisestä näytöstä

s. 68

Yrityksen on poistettava verkkokaupastaan, internetsivuiltaan ja sometileiltään lääkkeellisiä väitteitä, hyväksymättömiä terveysväitteitä tai muuta lainsäädännön vastaista tietoa sisältävät kuluttajapalautteet.

Sen sijaan hyväksytyihin terveysväitteisiin liittyvistä kuluttajakokemuksista on luvallista kertoa. Tämä ei kuitenkaan koske artikkelissa 12 mainittuja lääkäreitä tai terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Terveydenväitelainsäädännön vastaisten kuluttajapalautteiden poistaminen kaikista myyntikanavista vaatii yrityksiltä lisätyötä ja henkilöresursseja, sillä kommentin poistamista pitää perustella ja viestiä tarkemmin, jotta kuluttajien luottamus säilyy ja avoin keskustelu säilyy. Lisäksi kuluttajat voivat kokea palautteiden poistamisen sensuurina yrityksen taholta, etenkin kun terveydenväitelainsäädäntöä rikkoavaa kommentointia tavallinen kuluttaja ei välttämättä ymmärrä epäasialliseksi tai lakia rikkovaksi kommentiksi samoin kuin esimerkiksi maalittaminen, uhkailu tai vihapuhe, jotka pyritään mahdollisuuksien mukaan poistamaan.

7.2 Kauneusväitteet

s. 69

Esimerkiksi hiusten kiilto, raikas hengitys, vähemmän ryppyjä ovat ns. kauneuteen liittyviä väittämiä, joita ei ole katsottu väitelainsäädännön piiriin kuuluviksi. Niitä tulee tarkastella yleisen harhaanjohtavuuden näkökulmasta. Kauneuteen liittyvien väitteiden tulee olla totta, niiden tueksi on oltava riittävästi näyttöä eikä niiden käyttö saa johtaa kuluttajaa harhaan.

Tarkoittaako tämä sitä, että kauneuteen liittyviä väittämiä (jotka eivät ole ravitsemus- tai terveysväitteitä) voi käyttää, mikäli on esittää itse valikoituja tutkimustuloksia väitteiden tueksi?

Terveysväitteet ja ns. kauneusväitteet tulee pitää erillään elintarvikkeen pakkausmerkinnöissä, markkinointimateriaalissa ja muissa elintarviketiedoissa.

Edellä oleva lause tulisi poistaa koska tämä "sijoitteluvaatimus" ei perustu lainsäädäntöön.

Kohdan viimeinen kappale "*Kauneusväitteiden sanamuotojen tulee olla sellaisia....*" on kokonaan tarpeeton. Valvojalla tulee olla osaamista tunnistaa terveysväitteet ja erottaa ne tuotteista käytetyistä muista väitteistä.

Kunnioittavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

Marleena Tanhuanpää
Johtaja